

PESTICIDEPROGRAMMA

Gewestelijk Programma voor pesticidenreductie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2013 -2017

Meer info
www.leefmilieubrussel.be

02 775 75 75

GEWESTELIJK PROGRAMMA VOOR PESTICIDENREDUCTIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST 2013 -2017

PESTICIDEPROGRAMMA

Inleiding	3
Wetgevende context	4
Toepassingsgebieden en definities	4
Doelstellingen voor het Gewestelijk Programma voor Pesticidenreductie - BHG 2013 - 2017	6
Maatregelenprogramma	6
1. Inleiding	6
2. Certificering van de kennis van de professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen	6
3. Voorwaarden voor de verkoop van de producten	11
4. Bewustmaking en voorlichting van het grote publiek	11
5. Bewustmaking, voorlichting en begeleiding van de beheerders van openbare ruimten, professionele gebruikers van GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN en beheerders van plaatsen en gebouwen die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt	18
6. MONITORING van de vergiftigingen.....	23
7. Inspectie van de apparatuur voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen.....	23
8. Sproeien vanuit de lucht.....	23
9. Bescherming van het watermilieu en van specifieke gebieden tegen gewasbeschermingsmiddelen	23
10. Opslag en hantering van professionele gewasbeschermingsmiddelen	27
11. Observatorium van de gewasbeschermingsmiddelen	28
12. MONITORING van het NAPAN.....	30
13. Controle van de bepalingen van de ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	32

INLEIDING

De vermindering van de effecten van pesticiden op de gezondheid van de mens en op het milieu en meer algemeen een pesticidengebruik dat verenigbaar is met duurzame ontwikkeling, zijn prioritaire doelstellingen op het vlak van milieu, gezondheid en levenskwaliteit.

Op Europese schaal werden deze doelstellingen opgenomen in het zesde Europese milieuactieprogramma en werd de richtlijn 2009/128 goedgekeurd om een gemeenschappelijk rechtskader te creëren dat moet leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden.

Om die richtlijn in Belgisch recht om te zetten, moeten de bevoegdheden van de federale staat en van de 3 gewesten op elkaar afgestemd worden. Deze richtlijn is omgezet in Brussels gewestelijk recht door de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Net als de Richtlijn, beoogt de Ordonnantie een duurzaam gebruik van pesticiden. Eveneens zoals de Richtlijn heeft zij momenteel slechts betrekking op een deel van de bestrijdingsmiddelen, namelijk de gewasbeschermingsmiddelen, en niet op de biociden.

Deze Richtlijn bepaalt onder meer dat de Lidstaten nationale actieprogramma's moeten aannemen teneinde kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen, indicatoren en tijdschema's vast te stellen om de risico's en de effecten van het gebruik van pesticiden voor de menselijke gezondheid en het milieu te verminderen en de ontwikkeling en invoering van geïntegreerde plaagbestrijding en alternatieve benaderingswijzen of technieken aan te moedigen om de afhankelijkheid van het gebruik van pesticiden te beperken. Deze programma's moeten aan openbaar onderzoek voorgelegd worden en elke 5 jaar herzien worden.

In België bestaat het nationaal actieprogramma, kortweg NAPAN, uit het federaal Programma en de 3 gewestelijke Programma's. Elk van deze Programma's stelt specifieke en gemeenschappelijke acties voor. De coördinatie van het NAPAN wordt binnen de NAPAN Task Force (NTF) georganiseerd onder leiding van de ICFNAPAN (Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu uitgebreid tot alle andere competenties die aan bod komen in het NAPAN, voornamelijk volksgezondheid en landbouw).

Dit document presenteert het gewestelijk Programma voor pesticidenreductie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of GPPR – BHG. Het vermeldt de acties die specifiek zijn voor het Brussels Gewest (acties aangeduid met BHG) en de nationale acties die geprogrammeerd worden met de andere gewesten en het federale niveau (acties aangeduid met BEL). Deze acties zullen door Leefmilieu Brussel gecoördineerd worden en zijn gericht op de diverse betrokken doelgroepen: naast het grote publiek zijn dat de beheerders van openbare ruimten, de beheerders van plaatsen en gebouwen die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt, de professionele gebruikers van pesticiden en de particulieren die pesticiden gebruiken

WETGEVENDE CONTEXT

De ontwikkeling van een actieprogramma voor het duurzaam gebruik van pesticiden is gestoeld op de Richtlijn 2009/128 van het Parlement en van de Raad van 21 oktober tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden. Deze richtlijn is op gewestelijk niveau omgezet door de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Naast de ontwikkeling van een actieprogramma voorziet deze Richtlijn in andere maatregelen die tot de bevoegdheden van de gewesten behoren. Het gaat hoofdzakelijk om de volgende maatregelen:

- de invoering van een opleidingssysteem met certificering voor professionele gebruikers en verkopers van gewasbeschermingsmiddelen;
- voorlichting en bewustmaking van het grote publiek;
- opgevoerde bescherming van gebieden met verhoogd risico, meer in het bijzonder natuureservaten;
- de bijzondere maatregelen die moeten worden genomen bij de hantering en opslag van pesticiden alsook bij de behandeling van hun verpakkingen en productresten;
- de bevordering van productiesystemen met laag pesticidegebruik en de ondersteuning van de toepassing van geïntegreerde bestrijdingstechnieken;
- de meting van de met risicoreductie gemaakte vooruitgang door middel van passende geharmoniseerde indicatoren;
- de invoering van een systeem van effectieve, evenredige en ontradende sancties.

De Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevat eveneens voorschriften inzake de toepassing van de pesticiden op openbare plaatsen in het Gewest.

OPENBARE RAADPLEGING

Het ontwerp van het Brussels programma voor pesticidenreductie werd onderworpen aan openbare raadpleging van 15 januari tot 31 maart 2013 en aan het advies van de Raad voor het Leefmilieu, de Sociaal-Economische Raad en de Brusselse Hoge Raad voor Natuurbehoud.

Er werden 71 adviezen verzameld, waardoor de kwaliteit van dit actieprogramma, zoals hieronder voorgesteld, kon worden verbeterd.

TOEPASSINGSGEBIEDEN EN DEFINITIES

Hoewel het toepassingsgebied van de Richtlijn, net als dat van de Ordonnantie, in de toekomst kan worden uitgebreid, heeft het momenteel alleen betrekking op gewasbeschermingsmiddelen en niet op alle pesticiden. Bijgevolg heeft dit actieprogramma vooral betrekking op gewasbeschermingsmiddelen zoals die hieronder worden gedefinieerd. Bepaalde acties, met name die met betrekking tot de voorlichting van het grote publiek, kunnen evenwel ook op de biociden gericht zijn.

Vanuit wettelijk oogpunt en overeenkomstig de Europese terminologie, worden **gewasbeschermingsmiddelen** als volgt gedefinieerd; middelen, in de vorm waarin zij aan de gebruiker worden geleverd, die geheel of gedeeltelijk bestaan uit werkzame stoffen, beschermstoffen of synergisten, en die bestemd zijn voor een van de volgende toepassingen:

- de bescherming van planten of plantaardige producten tegen alle schadelijke organismen of het verhinderen van de werking van dergelijke organismen, tenzij deze middelen worden beschouwd als middelen die vooral om hygiënische redenen worden gebruikt veeleer dan ter bescherming van planten of plantaardige producten;
- het beïnvloeden van de levensprocessen van planten, zoals het beïnvloeden van hun groei, voor zover het niet gaat om nutriënten;
- de bewaring van plantaardige producten, voor zover die stoffen of middelen niet onder bijzondere communautaire bepalingen inzake bewaarmiddelen vallen;
- de vernietiging van ongewenste planten of delen van planten, met uitzondering van algen tenzij de producten op de bodem of in water worden gebruikt ter bescherming van planten,
- de beperking of voorkoming van de ongewenste groei van planten, met uitzondering van algen tenzij de producten op de bodem of in water worden gebruikt ter bescherming van planten

Biociden zijn de werkzame stoffen en preparaten die één of meer werkzame stoffen bevatten, in de vorm waarin zij aan de gebruiker worden geleverd, en bestemd zijn om een schadelijk organisme te vernietigen, af te schrikken, onschadelijk te maken, de effecten ervan te voorkomen of het op andere wijze langs chemische of biologische weg te bestrijden (richtlijn 98/8/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 16 februari 1998 betreffende het op de markt brengen van biociden).

Vanuit praktisch oogpunt zijn gewasbeschermingsmiddelen (GBM) producten die gebruikt worden voor de bescherming en de behandeling van planten, met inbegrip van de zaden;

Professionele gebruikers zijn personen die pesticiden gebruiken in hun beroepsactiviteit: dit zijn met name de operatoren, technici, werkgevers, zelfstandigen en hun respectieve onderaannemers, zowel in de landbouw als in andere sectoren. Beheerders van openbare ruimten worden beschouwd als professionele gebruikers.

De kwetsbare gebieden met verhoogd risico omvatten enerzijds de plaatsen en inrichtingen die bezocht worden door kwetsbare groepen en anderzijds de beschermde gebieden zoals Natura 2000-gebieden, bosreservaten en waterwinningsgebieden.

De plaatsen en inrichtingen die worden bezocht door kwetsbare groepen worden beschreven door de Richtlijn: dit zijn de ruimten die gewoonlijk bezocht worden door de leerlingen binnen scholen, door de kinderen binnen kinderopvanginfrastructuren, de speelplaatsen voor de kinderen, de plaatsen die zijn ingericht voor het nuttigen van dranken en voedsel, de inrichtingen die personen voor verzorging of bejaarde of gehandicapte personen opvangen. **Afkortingen:**

GPPR-BHG: Gewestelijk actieprogramma voor pesticidenreductie van het BHG **FPPR:** Federaal Programma voor pesticidenreductie

NAPAN: Nationaal Actie Plan d'Action National

NAPAN Task Force (NTF): coördinatieorgaan van de federale overheid en de Belgische gewesten dat als opdracht heeft het NAPAN voor te stellen aan de overheden en toe te zien op zijn gecoördineerde uitvoering.

ICL NAPAN: interministeriële conferentie voor het Leefmilieu uitgebreid tot de andere competenties die te maken hebben met pesticiden, hoofdzakelijk volksgezondheid en landbouw.

GBM: Gewasbeschermingsmiddel,

DOELSTELLINGEN VOOR HET GEWESTELIJK PROGRAMMA VOOR PESTICIDENREDUCTIE - BHG 2013 - 2017

Het GPPR – BHG heeft tot doel de gezondheids- en milieurisico's eigen aan het gebruik van pesticiden te verminderen, meer bepaald door het gebruik van pesticiden te beperken en voorrang te geven aan alternatieve methoden en technieken. Het beoogt een forse vermindering van het pesticidengebruik op het grondgebied van het gewest, zowel door de beheerders van openbare ruimten als door particulieren.

Het GPPR – BHG 2013-2017 beoogt in de eerste plaats de uitvoering van de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, alsook de goedkeuring van maatregelen voor de bewustmaking en de voorlichting van de betrokken actoren. Deze ordonnantie moet worden uitgevoerd in coördinatie met de andere maatregelen in het kader van andere regelgevingen zoals die welke tot doel hebben de natuur, de oppervlaktewateren, het grondwater, het water voor menselijke consumptie en de bodem te beschermen.

MAATREGELENPROGRAMMA

1. INLEIDING

Het GPPR-BHG bevat 35 maatregelen met de referentie "BHG" en 6 met de referentie "BEL" die zullen worden uitgevoerd in coördinatie met het federale niveau en de andere gewesten. Om het geheel begrijpelijker te maken voor de lezer, worden de acties in dezelfde volgorde gepresenteerd als die van het Federaal Programma (FPPR).

Meer informatie over het federaal Programma vindt u op

<http://www.health.belgium.be/eportal/Environment/Chemicalsubstances/PRPB/index.htm?fodnlang=fr>

2. CERTIFICERING VAN DE KENNIS VAN DE PROFESSIONELE GEBRUIKERS VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

In het kader van de omzetting van richtlijn 2009/128 moet het federaal niveau in samenwerking met de gewesten een systeem ontwikkelen voor de certificering van de kennis inzake gewasbeschermingsmiddelen voor alle professionele gebruikers (en de verkopers). De fytovergunning is een kenniscertificaat dat vereist is voor alle personen die gewasbeschermingsmiddelen gebruiken, verkopen of er advies over geven. Het is de bedoeling dat het federaal secretariaat van de fytovergunning vanaf september 2013 zal beginnen met het uitreiken van de fytovergunning aan alle aanvragers die voldoen aan de voorwaarden van het koninklijk besluit van 19 maart 2013 om te komen tot een gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en toeslagstoffen dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling.

In het kader van de verdeling van de bevoegdheden werd beslist dat het federaal niveau de fytovergunningen aflevert terwijl de gewesten instaan voor de opleidingen en de examens die toegang verlenen tot de fytovergunning. Bepaalde basisopleidingen, georganiseerd door de gemeenschappen, geven eveneens toegang tot de fytovergunning.

Elke fytovergunning die is toegekend door het federaal niveau is geldig op het volledig Belgisch grondgebied.

Actie BHG 2.1 – Toepassing van de ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Deze actie beoogt de goedkeuring van de juridische basis die nodig is om het opleidings- en examensysteem voor het verkrijgen van de door het federale niveau uitgereikte fytovergunningen in te voeren. Het gaat erom een besluit te treffen voor de organisatie van de basisopleidingen en het basisexamen die het mogelijk maken voldoende kennis over gewasbeschermingsmiddelen te verwerven voor het behalen van één van de fytovergunningen afgeleverd door het federale niveau. De fytovergunning is een kenniscertificaat dat vereist is voor alle personen die in een professioneel kader gewasbeschermingsmiddelen gebruiken, verkopen of adviseren. Ze is eveneens vereist voor de aankoop van professionele gewasbeschermingsmiddelen.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel en de Brusselse Hoofdstedelijke Regering
Doelgroep	Professionele gebruikers en verkopers van gewasbeschermingsmiddelen
Termijn	2013 - 2014
Voorgestelde indicatoren	Goedkeuring en publicatie van de maatregelen

Actie BHG 2.2 – Organisatie van de basisopleidingen die toegang geven tot de fytovergunningen

De actie beoogt de organisatie van de basisopleidingen en de basisexamens die toegang verlenen tot de fytovergunningen. Ze behelst het opstellen van basisopleidingsprogramma's voor de diverse fytovergunningen die minimaal de leerstof bevatten die is opgenomen in bijlage I van de richtlijn 2009/128, het nastreven en sluiten van overeenkomsten met deze centra en de invoering van een procedure om de aan het einde van de basisopleidingen verworven kennis te beoordelen.

Hoewel een nuttige ervaring inzake het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen volstaat om een eerste fytovergunning te verkrijgen, wordt deelname aan deze opleidingen aanbevolen aan alle professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen om hun kennis zowel inzake het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen als inzake de alternatieve methoden, technieken en producten voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij te werken.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel en onderaanneming
Doelgroep	Professionele gebruikers en verkopers van gewasbeschermingsmiddelen
Termijn	Vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Opleidingsprogramma's Overeenkomst met opleidingscentra Erkenning van opleidingscentra Ingevoerde beoordelingsprocedure Na invoering van de beginopleidingen: Aantal deelnemers aan de beginopleidingen Aantal deelnemers die geslaagd zijn voor het basisexamen

Actie BHG 2.3 – Organisatie van bijscholingen met het oog op de vernieuwing van de basisfytovergunningen

De actie beoogt de organisatie van een systeem van bijscholingen die moeten worden gevolgd om de fytovergunningen te behouden. Ze behelst het opstellen van bijscholingsprogramma's en het erkennen, opsporen en sluiten van overeenkomsten met opleidingscentra. Er moet ook een procedure worden ingevoerd om het regelmatig bijwonen van de bijscholingen en/of de aan het einde van de bijscholing verworven kennis te certificeren.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel en onderaanneming
Doelgroep	Professionele gebruikers en verkopers van gewasbeschermingsmiddelen
Termijn	Vanaf 2015
Voorgestelde indicatoren	Opleidingsprogramma's Overeenkomst met opleidingscentra Erkenning van opleidingscentra Ingevoerde beoordelingsprocedure Na invoering van voortgezette opleidingen: Aantal deelnemers aan de voortgezette opleidingen

Actie BHG 2.4 – Interregionaal akkoord voor de opleiding van de landbouwers

De actie behelst het opstellen en ondertekenen van een samenwerkingsakkoord met de andere gewesten voor de opleiding van de mensen uit de landbouwsector (landbouwers, tuinbouwers...) in het Brussels Gewest opdat die een opleiding kunnen volgen die aangepast is aan hun behoeften.

Actor(en)	Brusselse Hoofdstedelijke Regering
Doelgroep	Brusselse landbouwers
Termijn	2014
Voorgestelde indicatoren	samenwerkingsakkoord

Actie BHG 2.5 – Informereren van doelgroepen over de vereisten inzake fytovergunningen

De actie beoogt het informeren van alle verkopers, adviseurs en professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen over hun verplichtingen met betrekking tot opleiding en fytovergunningen en over de praktische modaliteiten van deze materies. Via brieven, informatiebijeenkomsten, helpdesk, webpagina op de site van het BIM. Concreet moet men een databank aanleggen met de gegevens van de betrokken personen en sectoren, brieven sturen, informatievergaderingen organiseren, webpagina's op de site van Leefmilieu Brussel maken, informatieve artikels publiceren op de websites en in de gespecialiseerde tijdschriften, een helpdesk bemannen.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	Professionele gebruikers en verkopers van gewasbeschermingsmiddelen.
Termijn	2013 - 2014
Voorgestelde indicatoren	Aantal informatiesessies en aantal deelnemers. Webpagina's en hun bezoekersaantal Aantal artikels Aantal oproepen naar de helpdesk.

Actie BHG 2.6 - Coördinatie

De actie beoogt de coördinatie van al het werk met betrekking tot de opleidingen en examens, georganiseerd met het oog op het behalen van fytovergunningen, alsook de contacten met het federaal niveau en de andere gewesten.

Bij Leefmilieu Brussel zal een coördinatiecel worden opgericht. Deze cel zal het federale niveau in het bezit stellen van de administratieve gegevens over het volgen van de basisopleidingen en de bijscholingen en eventueel van het resultaat van het examen dat gehouden wordt om de aan het einde van deze opleidingen verworven kennis/competenties te beoordelen.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	
Termijn	Vanaf eind 2013
Voorgestelde indicatoren	Coördinatiecel

Actie BHG 2.7- Beoordeling van de kostprijs van de fytovergunningen

De actie heeft tot doel de kostprijs van de organisatie van de begin- en basisopleidingen en van de basisexamens te beoordelen, en te beoordelen of het haalbaar en relevant is voorzieningen (bijvoorbeeld een vergoeding...) te treffen om deze kosten te dekken. Deze analyse zal ook rekening houden met de kosten voor de gemeenten, ION en bedrijven die hun personeel naar de opleidingen moeten sturen.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel en onderaanneming
Doelgroep	
Termijn	2013-2014
Voorgestelde indicatoren	Analyseverslag

3. VOORWAARDEN VOOR DE VERKOOP VAN DE PRODUCTEN

De federale overheid is bevoegd voor de actiemaatregelen die betrekking hebben op de voorwaarden voor het verkopen van de gewasbeschermingsmiddelen.

4. BEWUSTMAKING EN VOORLICHTING VAN HET GROTE PUBLIEK

De bewustmaking van het volledige Brusselse publiek is een belangrijke doelstelling en uitdaging voor dit actieprogramma. Hoewel het risico grotendeels te wijten is aan de producten voor professioneel gebruik, kan de herhaaldelijke, ongepaste, soms dagelijkse en gebanaliseerde aanwending van pesticiden voor niet-professioneel gebruik risico's inhouden voor de menselijke gezondheid, de fauna en het milieu. Daarom is het essentieel het grote publiek bewust te maken van de risico's die aan het gebruik van pesticiden verbonden zijn en de mensen in te lichten over methoden, technieken en producten om het gebruik van chemische pesticiden te beperken of zelfs te vermijden. Deze informatie moet ook betrekking hebben op de opslag en het correct gebruik van pesticiden en op de verwerking van verpakkingsafval van pesticiden teneinde bij occasioneel gebruik van bestrijdingsmiddelen de risico's voor de volksgezondheid, de fauna en het milieu te beperken. Er is al veel informatie beschikbaar: daarom zullen de bestaande informatie en informatie-instrumenten worden beoordeeld alvorens de beslissing te nemen om nieuwe instrumenten te ontwikkelen.

Actie BEL3.1 – Informeren van de niet-professionele gebruikers in de verkooppunten

Deze actie heeft tot doel de gebruikers van niet-professionele producten in het verkooppunt degelijke informatie te verschaffen over de juiste gebruiksomstandigheden en over de risico's voor volksgezondheid en milieu.

Op het niveau van de ICF_{NAPAN} zal naar een akkoord worden gestreefd over de informatie die verplicht moet worden aangebracht in het verkooppunt. De wetgeving zal worden aangepast om die informatie verplicht te maken.

Op alle plaatsen waar gewasbeschermingsmiddelen en biociden voor niet-professionele gebruikers worden verkocht, zal degelijke informatie beschikbaar moeten zijn. Die informatie heeft betrekking op de risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu die aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden verbonden zijn, meer in het bijzonder op de gevaren, de blootstelling, de opslagomstandigheden en de instructies om resten van pesticiden en hun verpakkingen zonder gevaar te hanteren, te verwerken en te verwijderen overeenkomstig de communautaire wetgeving op het gebied van afvalstoffen, alsook op de alternatieve oplossingen met gering risico.

De actie bestaat uit het omschrijven van de minimuminformatie die in het verkooppunt beschikbaar moet zijn en de modaliteiten volgens dewelke de informatie moet worden verstrekt. Deze informatie moet uiterlijk in 2017 gedefinieerd worden door de leden van de NAPAN Task Force, elk volgens zijn eigen bevoegdheden. De Adviesraad van de NAPAN Task Force zal hierover geraadpleegd worden. De informatie zal gevalideerd worden door de ICL_{NAPAN}.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel, het kabinet van de minister van Leefmilieu in samenwerking met het federale niveau en de andere gewesten.
Doelgroep	Groot publiek.
Termijn	Uiterlijk 2017 (te bepalen in de NTF)
Voorgestelde indicatoren	Informatie aanwezig in de verkooppunten Verkrijgen van de toestemming % verkooppunten die hun klanten de betrokken informatie verschaffen.

Actie BHG 4.1 Opzetten van een pool voor gedifferentieerd beheer die gecoördineerd wordt door Leefmilieu Brussel

Dit gewestelijke programma voor pesticidereductie wil de risico's voor de volksgezondheid en het leefmilieu die verbonden zijn met het gebruik van pesticiden reduceren, met name door het gebruik van pesticiden te verminderen en de voorkeur te geven aan alternatieve methoden en technieken. De ontwikkeling van deze technieken en methoden en hun verspreiding naar ieder die te maken heeft met gewasbeschermingsproblemen, vormen dus belangrijke uitdagingen.

De in het kader van dit Reductieprogramma voorziene onderzoeks-, bewustmakings- en voorlichtingsacties worden gecoördineerd door een pool voor gedifferentieerd beheer die binnen Leefmilieu Brussel werd opgericht en nauw samenwerkt met de onderzoekssector, de gemeenten en het verenigingsleven.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel in samenwerking met de onderzoekssector, de gemeenten en het verenigingsleven
Doelgroep	Alle doelgroepen die betrokken zijn bij de inrichting van tuinen en groenzones en te maken hebben met gewasbeschermingsproblemen
Termijn	Vanaf 2013
Voorgestelde indicatoren	Indicatoren die getuigen van de activiteit van deze pool, en verband houden met de uitvoering van de voorziene acties inzake onderzoek, bewustmaking en voorlichting. Oprichting van de pool voor gedifferentieerd beheer

Actie BHG 4.2 - Een communicatieplan inzake de preventie van pesticiden (gewasbeschermingsmiddelen en biociden) opstellen

Voor een doeltreffende en gerichte communicatie, aangepast aan de diverse doelgroepen, zal een communicatiestrategie worden ontwikkeld. Deze strategie vermeldt de doelstellingen, doelgroepen, boodschappen, media en planning.

Ze wordt multidisciplinair ontwikkeld met het oog op de coördinatie van de diverse beleidsopties en actieprogramma's zoals die welke nu al bestaan ter ondersteuning van de moestuinen, het waterbeheer, de natuurbescherming. Onafhankelijke experts zullen worden geraadpleegd, met name wat de normen en de reglementeringen betreft.

Hoewel de actie in het begin hoofdzakelijk betrekking zal hebben op de gewasbeschermingsmiddelen, in verband met de uitvoering van de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zal ze geleidelijk aan ook de biociden in aanmerking nemen.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	Groot publiek.
Termijn	Vanaf 2013 voor de gewasbeschermingsmiddelen
Voorgestelde indicatoren	Gevalideerde communicatiestrategie.

Actie BHG 4.3 – De nodige kennis opbouwen om de doelgroepen goed te informeren

Het doel is de nodige wetenschappelijke en technische kennis te verwerven om bewustmakings- en informatiemateriaal voor de diverse doelgroepen (professionele en niet-professionele gebruikers van pesticiden, beheerders van openbare ruimten, verkopers en adviseurs, groot publiek, ...) samen te stellen. Deze kennis betreft een grote verscheidenheid aan thema's zoals de risico's verbonden aan het gebruik van pesticiden, de beschikbare preventieve en curatieve methoden, producten en technieken om het gebruik van pesticiden te beperken, de geïntegreerde plaagbestrijding. Voor deze alternatieve methodes en technieken zal men eveneens overgaan tot risicoanalyses

De actie bestaat erin een gespecialiseerd onderzoeksteam technische factsheets te laten opstellen. Deze actie zal worden voorafgegaan door een inventarisering van de bestaande informatie en informatiebronnen om het aanvullend onderzoek op de ontbrekende of onvoldoende gedocumenteerde informatie te richten. Bepaalde onderwerpen zullen prioritair worden onderzocht, met name de inrichting van tuinen en openbare ruimten waar geen pesticidegebruik nodig is, en technieken van onkruidbestrijding, in het bijzonder op minerale oppervlakken.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel + aanbesteding
Doelgroep	Onderzoeksinstituten
Termijn	Vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Aantal opgestelde factsheets en hun kwaliteit.

Actie BHG 4.4 - De alternatieve methoden en het verstandig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen promoten via een brochure en/of folder voor het grote publiek

Deze actie beoogt de bewustmaking en het informeren van het grote publiek over de risico's die aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verbonden zijn, de alternatieve methoden, het verstandig gebruik van de minst gevaarlijke producten, het beheer van het afval en de verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen. Zij bestaat in het opstellen van een brochure en/of folder voor het grote publiek die in papiervorm uitgegeven en/of via het internet verspreid kunnen worden. Het gaat om basisinstrumenten, toegankelijk voor een algemeen publiek, met praktische tips voor zowel siertuinen als moestuinen en boomgaarden. Er is al veel informatie beschikbaar; daarom zullen de bestaande informatie en informatie-instrumenten worden geëvalueerd alvorens de beslissing te nemen om nieuwe instrumenten te ontwikkelen.

Deze instrumenten zullen worden verspreid door Leefmilieu Brussel, maar ook door middel van samenwerking met de verenigingen, de RCIB (groene ambulance), de energiehuisen, de gemeenten, de ION ...

Actor(en)	Leefmilieu Brussel + aanbesteding
Doelgroep	Groot publiek.
Termijn	Vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Opgestelde brochure Aantal verspreide brochures

Actie BHG 4.5- De aanleg aanmoedigen van tuinen die geen pesticiden vergen

Deze actie heeft tot doel het grote publiek, vooral gezinnen die een tuin hebben, bewust te maken van en te informeren over tuinvoorzieningen, plantensoorten en technieken die het mogelijk maken het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te vermijden of te beperken. Zij bestaat in het opstellen of bijwerken van een folder voor het grote publiek die in papiervorm uitgegeven en/of via het internet verspreid kan worden. De folder en de brochure zijn specifiek gericht op tuinconcepten en tuininrichtingen die het mogelijk maken het gebruik van pesticiden te vermijden.

Er is al veel informatie beschikbaar; daarom zullen de bestaande informatie en informatie-instrumenten worden geëvalueerd alvorens de beslissing te nemen om nieuwe instrumenten te ontwikkelen.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel + aanbesteding
Doelgroep	Groot publiek, gezinnen die een tuin hebben of die elders tuinieren.
Termijn	Vanaf 2015
Voorgestelde indicatoren	Opgestelde brochure Aantal verspreide brochures

Actie BHG 4.6 – Het grote publiek bewust maken en informeren via de website van Leefmilieu Brussel

De actie wil het grote publiek bewust maken van de risico's die aan het gebruik van pesticiden verbonden zijn en het informatie verschaffen over alternatieve methoden, verstandig gebruik van pesticiden en beheer van pesticidenafval.

Ze bestaat in het aanmaken, bijwerken en aanvullen van webpagina's voor het grote publiek op de website van Leefmilieu Brussel. Deze pagina's hebben betrekking op de risico's eigen aan het gebruik van pesticiden, de alternatieve methoden voor het gebruik van pesticiden, de keuze en het correcte gebruik van pesticiden, de verwerking van resten en verpakkingsafval – ze zijn gebaseerd op de inhoud van de brochures voor het grote publiek (zie acties 4.4 en 4.5). Deze bewustmakingsinstrumenten worden uitgewerkt in coördinatie met die welke in het kader van andere acties werden ontwikkeld, zoals de opleidingen in groenteteelt in de stad en de acties voor het behoud van de biodiversiteit in de tuinen. Hoewel deze actie hoofdzakelijk betrekking zal hebben op de gewasbeschermingsmiddelen, in verband met de uitvoering van de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zal ze geleidelijk aan ook de biociden in aanmerking nemen.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel + aanbesteding
Doelgroep	Groot publiek.
Termijn	Vanaf 2015
Voorgestelde indicatoren	Aantal aangemaakte webpagina's Aantal bijgewerkte webpagina's Bezoekersaantal

Actie BHG 4.7– Steun aan bewustmakingsacties van het verenigingsleven ten behoeve van het grote publiek

Talrijke milieuverenigingen kunnen als tussenstation optreden in het kader van de bewustmaking, het informeren en de vorming van de diverse doelgroepen. De actie beoogt de ondersteuning van verenigingsprojecten die ontwikkeld werden om de bevolking bewust te maken van de risico's eigen aan het gebruik van pesticiden (gewasbeschermingsmiddelen en biociden) en om haar te informeren over de alternatieve methoden.

De actie behelst het toekennen van financiële steun aan innovatieve en veelbelovende projecten van het verenigingsleven die de doelgroepen bewust willen maken van de risico's eigen aan het gebruik van pesticiden en van het bestaan van alternatieve methoden en technieken.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel in samenwerking met het verenigingsleven (aanbestedingen, subsidies, ...).
Doelgroep	Groot publiek.
Termijn	Vanaf 2013
Voorgestelde indicatoren	Aantal gevoerde acties Aantal personen bereikt met de acties

Actie BHG 4.8 – Oproep tot een "voorbeeldig beheer"

Het gaat erom voorbeelden van goede praktijken bij burgers, ondernemingen, scholen, overheidsdiensten... te verzamelen

Deze oproep heeft tot doel aan te tonen dat buitenruimten (tuin, moestuin, boomgaard, terras, ...) kunnen worden onderhouden zonder een beroep te doen op gewasbeschermingsmiddelen. De actie wil het publiek bewust maken en informeren en goede praktijken aanmoedigen. Goede praktijken zullen beloond en aangemoedigd worden bij het grote publiek.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	Groot publiek, onderneming, overheidsdiensten, ...
Termijn	Vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Aantal verzamelde voorbeelden Aantal geselecteerde voorbeelden

Actie BHG 4.9 – Bewustmakingscampagne "groot publiek"

Om het grote publiek bewust te maken van de risico's die verbonden zijn aan de opslag en het gebruik van pesticiden (gewasbeschermingsmiddelen en biociden) en van het bestaan van alternatieve oplossingen, zal jaarlijks een bewustmakingscampagne georganiseerd worden. Deze mediacampagne zal gevoerd worden tijdens en ter ondersteuning van de "Week zonder pesticiden".

Hoewel deze actie hoofdzakelijk betrekking zal hebben op de gewasbeschermingsmiddelen, in verband met de uitvoering van de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zal ze geleidelijk aan ook de biociden in aanmerking nemen.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel in samenwerking met de Brusselse actoren: verenigingen, besturen, bedrijven, scholen...
Doelgroep	Alle Brusselse doelgroepen.
Termijn	Jaarlijks vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Aantal acties gevoerd door het verenigingsleven Aantal personen dat wordt bereikt door de acties van de verenigingen

Actie 4.10 - Organisatie van de Week zonder pesticiden

Deze actie heeft tot doel alle doelgroepen bewust te maken met een campagne- en actieweek: de Week zonder pesticiden. Alle Brusselse actoren worden uitgenodigd om deel te nemen aan een reeks acties en evenementen die tijdens dezelfde week zullen lopen. Alle verenigingen, ondernemingen, besturen, scholen alsook particulieren worden uitgenodigd om activiteiten voor te stellen voor deze week. Leefmilieu Brussel coördineert en valoriseert de voorgestelde acties. Ter ondersteuning van deze week zal een bewustmakingscampagne georganiseerd worden (zie actie BHG 4.10). Deze campagne wordt georganiseerd in samenwerking met de verenigingssector.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel + aanbesteding + samenwerking met de verenigingen ...
Doelgroep	Het grote publiek
Termijn	Jaarlijks vanaf 2013
Voorgestelde indicatoren	Uitvoering van de campagne: indicatoren van middelen zoals aantal spots, affiches... % van het publiek dat met de campagne wordt bereikt (indien een follow-up test wordt uitgevoerd)

Actie BHG 4.11 – Opleiding van tussenpersonen

Deze actie heeft tot doel de middelen voor de bewustmaking van het grote publiek uit te breiden door het opleiden van tussenpersonen die in contact staan met het grote publiek. Hiertoe zullen bewustmakingsmodules worden ontwikkelen en geïntegreerd in de bestaande opleidingen tot compostmeester en meester-tuinier, georganiseerd door Leefmilieu Brussel. Er zullen ook andere opleidingen gezocht worden waarin men deze bewustmakingsmodule zou kunnen integreren (bijvoorbeeld: opleiding van milieuadviseurs)

Actor(en)	Leefmilieu Brussel + aanbesteding
Doelgroep	Relais
Termijn	Vanaf 2015
Voorgestelde indicatoren	Aantal opgeleide tussenpersonen

Actie BHG 4.12 – Handvest ecologisch tuinieren

Het is de bedoeling gewasbeschermingsmiddelen te bannen uit de moestuinen waarvoor het gewest steun verleent (tuinpercelen die Leefmilieu Brussel en de andere ION's ter beschikking van het publiek stellen, gesubsidieerde volkstuinten, ...). Hiertoe zal een handvest ecologisch tuinieren worden opgesteld. Door dit handvest te ondertekenen, verbindt de begunstigde van gewestelijke steun voor de ontwikkeling van moestuinen zich ertoe geen gewasbeschermingsmiddelente gebruiken. Dit handvest zal worden gepubliceerd en verspreid zodat het ook door andere instanties kan worden gebruikt, zoals de gemeenten, OCMW's...

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	Begunstigden van gewestelijke steun voor de ontwikkeling van moestuinen.
Termijn	Vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Aantal ondertekende handvesten % begunstigden van regionale steun die het handvest ondertekend hebben

Actie BHG 4.13 – Informatie verstrekken over het beheer van resten en verpakkingen van pesticiden

De actie wil het grote publiek informeren over de te nemen maatregelen om de resten en verpakkingen van pesticiden (gewasbeschermingsmiddelen en biociden) veilig en milieuvriendelijk te beheren. Zij behelst de samenstelling van een informatiemodule en zijn integratie in alle andere bewustmakings- en informatie-instrumenten voor het grote publiek (brochures, websites, campagnes, ...), inclusief die welke worden ontwikkeld in het kader van het Afvalplan en de Europese Week van de Afvalvermindering.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel in samenwerking met het Agentschap Net Brussel
Doelgroep	Groot publiek.
Termijn	Vanaf 2013
Voorgestelde indicatoren	Aantal instrumenten Verspreiding van deze instrumenten

5. BEWUSTMAKING, VOORLICHTING EN BEGELEIDING VAN DE BEHEERDERS VAN OPENBARE RUIMTEN, PROFESSIONELE GEBRUIKERS VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN EN BEHEERDERS VAN PLAATSEN EN GEBOUWEN DIE DOOR KWETSBARE BEVOLKINGSGROEPEN WORDEN GEBRUIKT

De Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorziet in nieuwe verplichtingen voor de professionele gebruikers, de beheerders van openbare ruimten, de eigenaars en beheerders van natuurreservaten of van goederen gelegen in een waterwinningsbeschermingsgebied en de eigenaars en beheerders van plaatsen en gebouwen die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt. Het is dan ook belangrijk deze actoren over hun nieuwe verplichtingen te informeren en ze tijdens het veranderingsproces te begeleiden door de invoering van gepaste maatregelen.

Actie BHG 5.1 – Opzetten van een pool voor gedifferentieerd beheer die gecoördineerd wordt door Leefmilieu Brussel

Zie actie BHG 4.1. De pool voor gedifferentieerd beheer die werd opgezet bij Leefmilieu Brussel is het bevoorrechte aanspreekpunt voor alle doelgroepen die te maken krijgen met vraagstukken in verband met het ontwerp, de inrichting en het onderhoud van tuinen en groenzones, alsook met gewasbeschermingsproblemen, ongeacht of het om professionele of niet-professionele gebruikers gaat.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel in samenwerking met de onderzoekssector, de gemeenten en het verenigingsleven
Doelgroep	Alle doelgroepen die te maken hebben met gewasbeschermingsproblemen
Termijn	Vanaf 2013
Voorgestelde indicatoren	Indicatoren die getuigen van de activiteit van deze pool, en verband houden met de uitvoering van de voorziene acties inzake onderzoek, bewustmaking en voorlichting.

Actie BHG 5.2 – De inhoud van de toepassingsplannen voor gewasbeschermingsmiddelen in de openbare ruimten preciseren

Er zal een besluit getroffen worden dat de minimuminhoud van de toepassingsplannen voor gewasbeschermingsmiddelen in de openbare ruimten preciseert. Deze toepassingsplannen worden ingediend door de beheerders van openbare ruimten die bepaalde pesticiden willen blijven gebruiken in de openbare ruimten gedurende de overgangperiode (tot 31/12/2018). De voorbereiding van de technische elementen van dit besluit zal toevertrouwd worden aan een gespecialiseerd team.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	Beheerders van openbare ruimten
Termijn	Vanaf 2013
Voorgestelde indicatoren	Besluit

Actie BHG 5.3 –Informereren van de beheerders van openbare ruimten en de professionele pesticidgebruikers

De actie heeft enerzijds tot doel de beheerders van openbare ruimten en de professionele gebruikers van pesticiden te identificeren en anderzijds hen in te lichten over de voorschriften van de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met name door middel van brieven of informatiebijeenkomsten, alsook hen te helpen bij de toepassing van de voorschriften van de Ordonnantie. De informatie heeft eveneens betrekking op dit Gewestelijk Programma voor pesticidenreductie.

De actie bestaat erin de beheerders van openbare ruimten en de professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen te identificeren en hen gepersonaliseerde brieven te sturen. Voorts zullen informatievergaderingen worden georganiseerd ten behoeve van de betrokken actoren.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	Beheerders van openbare ruimten en professionele gebruikers van pesticiden. (ook de verkopers)
Termijn	Vanaf 2013
Voorgestelde indicatoren	Identificatie van de betrokken personen Aantal verzonden brieven Aantal georganiseerde opleidingssessies. Aantal deelnemers aan de opleidingen.

Actie BHG 5.4- Informeren van de verantwoordelijken/beheerders van plaatsen en gebouwen die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt

De actie heeft tot doel de verantwoordelijken/beheerders van plaatsen en gebouwen die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt, te identificeren en hen in te lichten over de voorschriften van de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en deze actoren te helpen bij de uitvoering van de nieuwe voorschriften.

De informatie heeft eveneens betrekking op dit Gewestelijk Programma voor pesticidenreductie.

De actie bestaat erin de betrokken actoren te identificeren, hen te informeren door middel van aangepaste brieven en informatievergaderingen voor hen te organiseren.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel
Doelgroep	Verantwoordelijken en beheerders van plaatsen en gebouwen die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt.
Termijn	Vanaf 2013
Voorgestelde indicatoren	Identificatie van de betrokken personen Aantal verzonden brieven Aantal georganiseerde opleidingssessies Aantal deelnemers aan de opleidingen

Actie BHG 5.5 – Begeleiding van de beheerders van openbare ruimten, de professionele gebruikers en de verantwoordelijken van plaatsen waar vaak kwetsbare groepen komen - Informatie

Deze actie heeft tot doel technische en praktische informatie samen te stellen en te verspreiden naar de beheerders van openbare ruimten, de verantwoordelijken van plaatsen waar vaak kwetsbare groepen komen en de professionele gebruikers. Deze informatie moet hen in staat stellen de bepalingen van de Ordonnantie uit te voeren en alternatieven voor de chemische methoden te gebruiken voor de behandeling van fytosanitaire problemen.

Ze wordt aangeboden in de vorm van een brochure en/of webpagina's op de site van LB. Ze wordt eveneens gebruikt om de opleidingssessies te organiseren. Deze informatie heeft betrekking op de risico's die aan de opslag en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verbonden zijn, de instructies die moeten worden nageleefd om de risico's voor de volksgezondheid te beperken bij gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, de verwijdering van resten en verpakkingsafval van pesticiden, de fytovergunning, de initiatie- en voortgezette opleidingen. In de eerste plaats legt ze de nadruk op de preventieve en curatieve alternatieve methoden, met name over de beginselen van het gedifferentieerd beheer en de geïntegreerde bestrijding alsook over de inrichting van de openbare en andere ruimten teneinde het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te vermijden.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel + aanbesteding
Doelgroep	professionele gebruikers van pesticiden, (ook de verkopers) beheerders van openbare ruimten, verantwoordelijken en beheerders van plaatsen en gebouwen waar die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt.
Termijn	2015
Voorgestelde indicatoren	Informatie Aantal verspreide brochures Aantal geraadpleegde webpagina's Aantal opleidingssessies Aantal deelnemers aan de opleidingssessies

Actie BHG 5.6 Begeleiding van de beheerders van openbare ruimten, de professionele gebruikers en de verantwoordelijken van plaatsen waar vaak kwetsbare groepen komen – Netwerk

Deze actie heeft tot doel een netwerk te organiseren voor de beheerders van openbare ruimten, professionele gebruikers, verantwoordelijken van plaatsen die bezocht worden door kwetsbare groepen en publieke actoren zoals de NMBS, MIVB, TEC, De Lijn, Regie der Gebouwen, FOD's, OCMW's, sociale huisvestingsmaatschappijen, grondregies, VIVAQUA, Infrabel,... waar zij terecht kunnen met vragen/problemen, informatie kunnen uitwisselen, informatie kunnen geven over alternatieve methoden en technieken, goede praktijken kunnen delen ...

Actor(en)	Leefmilieu Brussel en aanbesteding
Doelgroep	Professionele gebruikers van pesticiden, (ook de verkopers) beheerders van openbare ruimten, verantwoordelijken en beheerders van plaatsen en gebouwen die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt
Termijn	2014
Voorgestelde indicatoren	Aantal bijeenkomsten Andere indicatoren moeten worden uitgewerkt indien het netwerk ondersteund wordt door een elektronisch netwerk.

Actie BHG 5.7 – Begeleiding van de beheerders van openbare ruimten, de professionele gebruikers en de verantwoordelijken van plaatsen waar vaak kwetsbare groepen komen - Helpdesk

Het opzetten van een helpdesk heeft tot doel beheerders van openbare ruimten, professionele gebruikers en verantwoordelijken van plaatsen waar vaak kwetsbare groepen komen, concreet te helpen en hun individuele vragen te beantwoorden.

Deze helpdesk zal bemand worden door medewerkers van Leefmilieu Brussel of van een partner uit het verenigingsleven of uit universitaire kringen die wordt aangeduid via een overheidsopdracht.

Later zal overwogen worden de helpdesk open te stellen voor de volledige bevolking.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel + aanbesteding
Doelgroep	professionele gebruikers, (ook de verkopers) beheerders van openbare ruimten, verantwoordelijken en beheerders van plaatsen waar vaak kwetsbare groepen komen
Termijn	2014
Voorgestelde indicatoren	Helpdesk Aantal raadplegingen van de helpdesk

6. MONITORING VAN DE VERGIFTIGINGEN

De opsporing en de follow-up van de vergiftigingen moet het mogelijk maken de gegevens te vergaren die nodig zijn om de risico's te beoordelen, ze te beheren en preventiemaatregelen uit te werken. Deze actie wordt verzorgd door het federale niveau

7. INSPECTIE VAN DE APPARATUUR VOOR DE TOEPASSING VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

De federale overheid is bevoegd voor de actiemaatregelen met betrekking tot de inspectie van apparatuur voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen

8. SPROEIEIEN VANUIT DE LUCHT

De federale overheid is bevoegd voor de actiemaatregelen betreffende het sproeien vanuit de lucht.

9. BESCHERMING VAN HET WATERMILIEU EN VAN SPECIFIEKE GEBIEDEN TEGEN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

De Richtlijn 2009/128 bepaalt dat maatregelen moeten worden genomen ter bescherming van het watermilieu en van bepaalde specifieke zones met verhoogd risico (natuurreservaten, natura 2000 gebieden, waterwingebieden, ...). Daarom voorziet de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het verbod om in dergelijke gebieden gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, uitgezonderd in het kader van zeer nauwkeurig omschreven afwijkingen.

Nog andere wettelijke en reglementaire bepalingen helpen de risico's eigen aan het gebruik van pesticiden te beperken. Het gaat hoofdzakelijk om bepalingen met betrekking tot water en natuur. Deze andere maatregelen worden niet vermeld in dit Programma, maar uiteraard worden de in dit Programma voorgestelde maatregelen ontwikkeld in coördinatie en in samenhang met deze andere maatregelen. Het gaat meer in het bijzonder om maatregelen genomen in het kader van regelgevingen over de bescherming van de oppervlaktewateren, het grondwater, het voor menselijke consumptie bestemde water, het natuurbehoud en de bescherming van de bodem.

Ter herinnering:

1. Oppervlaktewater:

- Specifieke maatregelen om de verontreiniging van de oppervlaktewateren te voorkomen, werden goedgekeurd bij het besluit van de regering van 12 juli 2012 tot goedkeuring van het Waterbeheersplan (WBP) van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het bestek van de Kaderrichtlijn Water (2000/60/KRW); raadpleeg meer in het bijzonder pijler 1 van het maatregelenprogramma van het WBP: ingrijpen op de pollutanten teneinde de kwaliteitsdoelstellingen voor het water te bereiken (zie bijvoorbeeld de prioritaire acties 9 en 25).
- Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 maart 2011 stelt milieukwaliteitsnormen, basiskwaliteitsnormen en chemische normen voor de oppervlaktewateren vast tegen de verontreiniging veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen en andere pollutanten. Deze normen leggen een jaargemiddelde of een maximumconcentratie op die niet mogen worden overschreden voor bepaalde pesticiden. Aanvullende beschermingsmaatregelen (programma voor verhoogd toezicht, gericht reductieprogramma) kunnen worden goedgekeurd als men vaststelt dat de oppervlaktewateren pesticiden bevatten.

2. Grondwater:

- Bepaalde maatregelen van het maatregelenprogramma van het WBP hebben rechtstreeks betrekking op de strijd tegen de pesticiden in het grondwater (bijvoorbeeld prioritaire actie 27).
- Het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 10 juni 2010 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand (bijlage II. A) vaardigt kwaliteitsnormen en drempelwaarden voor het grondwater uit.
- Het maatregelenprogramma van het Waterbeheersplan voorziet in de volgende acties:
 - De "goede toestand" van het grondwater van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest definiëren en meten (actie OD.1.1.3)
 - De lozingen van verontreinigende stoffen in het grondwater minimaliseren of beëindigen (actie OD 1.3.1)
 - Accidentele verstoringen van het grondwater voorkomen en beheren (OD 1.3.3).

3. Voor menselijke consumptie bestemd water:

De beschermingsmaatregelen zijn ontleend aan de volgende teksten:

- koninklijk besluit van 18 september 1987 betreffende de bescherming van het grondwater in het Brusselse Gewest tegen verontreiniging veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen;
- besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 19 september 2002 houdende afbakening van de beschermingszones rondom grondwaterwinningen in het Ter Kamerenbos en onder de Lotharingendreef in het Zoniënwoud;
- besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 januari 2002 betreffende de kwaliteit van het leidingwater waarvan bijlage 1, deel B, de normen voor bepaalde chemische parameters in het drinkwater vastlegt.

4. Natuurbehoud

- De ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud verbiedt het gebruik en de opslag van pesticiden in natuurreservaten en bosreservaten (artikel 27). Zij machtigt de regering om andere verbodsbepalingen goed te keuren.
- Voor 3 Natura 2000 gebieden worden doelstellingen inzake natuurbehoud bepaald. Deze doelstellingen zullen opgenomen worden in de aanwijzingsbesluiten van de gebieden.

5. Bescherming van de bodem

- De ordonnantie van 5 maart 2009 betreffende het beheer en de sanering van verontreinigde bodems voorziet in de verplichting om een verkennend bodemonderzoek uit te voeren en eventueel met pesticiden verontreinigde bodems te behandelen bij het starten, overdragen of stopzetten van activiteiten. De behandeling van bodems of grondwater die met pesticiden verontreinigd zijn, heeft tot doel elk risico voor de menselijke gezondheid en voor het milieu (ecosystemen, oppervlaktewateren, grondwater, natuurreservaten, ...) te vermijden.
- Er wordt een verhoogd en regelmatig toezicht georganiseerd om ieder hergebruik van met pesticiden verontreinigde aarde op andere Brusselse terreinen te voorkomen.

Actie BHG 9.1 – De eigenaars en gebruikers van goederen in kwetsbare gebieden met verhoogd risico identificeren

De actie beoogt de identificatie van de eigenaars en gebruikers van goederen in waterwingebieden, beschermingsgebieden en andere kwetsbare gebieden met verhoogd risico. Er zal een databank worden aangelegd om contact te kunnen opnemen met deze eigenaars en gebruikers en ze in te lichten over de verplichtingen die voortvloeien uit de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze actie zal gevoerd worden in coördinatie met de maatregelen van het waterbeheersprogramma die voorzien in de identificatie van personen die verblijven in een gebied voor het winnen van voor menselijke consumptie bestemd water. Ze zal eveneens worden gevoerd in coördinatie met de actie 5.4 (Informereren van de verantwoordelijken/beheerders van plaatsen en gebouwen die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt)

Actor(en)	Leefmilieu Brussel
Doelgroep	Actoren bedoeld in het ontwerp van ordonnantie: de eigenaars van goederen die in <u>kwetsbare gebieden met verhoogd risico</u> gelegen zijn
Termijn	Eind 2013
Voorgestelde indicatoren	Aantal ingevoerde gegevens Aantal updates uitgevoerd na een verandering van eigenaar

Actie BHG 9.2 – De gebruikers van goederen in kwetsbare gebieden met verhoogd risico informeren en sensibiliseren

De in het kader van actie 9.14 geïdentificeerde personen zullen gecontacteerd worden en ingelicht worden over hun nieuwe verplichtingen. Bij die gelegenheid zullen zij ook bewustmakings-, technische en praktische informatie ontvangen. Deze informatie moet hen in staat stellen de bepalingen van de Ordonnantie uit te voeren en alternatieven voor de chemische methoden te gebruiken voor de behandeling van fytosanitaire problemen.

Die informatie wordt aangeboden in de vorm van brochures en informatievergaderingen. Ze heeft betrekking op de risico's die aan het gebruik van pesticiden verbonden zijn, het verbod op het gebruik van pesticiden in specifieke gebieden en de alternatieven voor het gebruik van pesticiden. Voorts is er informatie over de beginselen van de geïntegreerde bestrijding en de inrichting van de buitenruimten teneinde ieder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen uit te bannen. Deze actie wordt gecoördineerd met de actie 5.4 (Informereren van de verantwoordelijken/beheerders van plaatsen en gebouwen die door kwetsbare bevolkingsgroepen worden gebruikt) en de actie 5.5 (Begeleiding van de beheerders van openbare ruimten, de professionele gebruikers en de verantwoordelijken van plaatsen waar vaak kwetsbare groepen komen - Informatie)

Actor(en)	Leefmilieu Brussel
Doelgroep	Eigenaars en beheerders van goederen die gelegen zijn in gebieden met een verhoogd risico
Termijn	Vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Aantal georganiseerde opleidingen Aantal deelnemers aan de opleidingen Aantal verspreide brochures

Actie BHG 9.3 - Toezicht op de waterverontreiniging door pesticiden in waterwin- en beschermingsgebieden

De actie beoogt een specifiek toezicht inzake pesticiden in waterwin- en beschermingsgebieden van de types I, II en III teneinde het effect van de in het kader van dit Gewestelijk Programma voor Pesticidenreductie genomen maatregelen op het voor menselijke consumptie bestemde water te beoordelen. Deze voorziening vult de bestaande andere toezichtvoorzieningen aan die werden ingevoerd in het kader van het besluit van 10 juni 2010 betreffende de bescherming van het grondwater.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	
Termijn	Vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Evolutie van de trends inzake pesticiden in de waterwin- en beschermingsgebieden.

Actie BHG 9.4 - De oorzaken van vastgestelde verontreinigingen bepalen

Indien bewezen verontreinigingen met pesticiden worden vastgesteld in een waterwin- of beschermingsgebied, zal ernaar gestreefd worden de oorzaken te zoeken en te begrijpen, de risico's te bepalen, de effecten op het voor menselijke consumptie bestemde water in te schatten en corrigerende acties voor te stellen. In het kader van deze actie zullen indien nodig voor elk geval gespecialiseerde studies worden uitgevoerd.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	
Termijn	Vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Aantal studies van verontreiniging van waterwingebieden.

10. OPSLAG EN HANTERING VAN PROFESSIONELE GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

De voorwaarden voor het hanteren en opslaan van pesticiden voor professioneel gebruik moeten nauwkeurig omschreven en bevestigd worden om de risico's te beperken voor de professionele gebruikers, een bijzonder blootgestelde groep, en voor de bevolking, wanneer pesticiden voor professioneel gebruik worden uitgestrooid op plaatsen zoals openbare ruimten en tuinen.

Actie BHG 10.1 – Preciseren welke voorwaarden moeten worden nageleefd bij de hantering van gewasbeschermingsmiddelen

Het doel is de Brusselse regelgevingen aan te passen aan de omzettingsvereisten van de richtlijn 2009/128/EG, meer bepaald wat de milieuvergunningen en de erkenningen van de afvalvervoerders betreft. De actie behelst het aanpassen van de bestaande regelgevende teksten inzake vergunningen en de voorwaarden die moeten worden nageleefd om de risico's in verband met de opslag en de hantering van gewasbeschermingsmiddelen. Ze behelst eveneens het in regel stellen van de terugnemers van afval van gewasbeschermingsmiddelen en het erkennen van eventuele terugnemers van pesticidenafval.

Actor(en)	Brusselse Hoofdstedelijke Regering
Doelgroep	Professionele gebruikers
Termijn	2014
Voorgestelde indicatoren	Aangepaste regelgeving

Actie BEL8.1 – Controle van de opslagplaatsen

De opslagplaatsen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten zorgvuldig beheerd worden in overeenstemming met de regelgevende bepalingen. Zodra het koninklijk besluit voor een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen van kracht wordt, zullen de professionele gebruikers samenvattende informatie over de verplichtingen ontvangen en zullen de checklists voor de controle worden aangepast. De controles van de lokalen waar gewasbeschermingsmiddelen worden opgeslagen, zullen worden aangepast om de professionele gebruikers ertoe aan te sporen de normen na te leven.

Actor(en)	Federaal niveau en 3 gewesten
Doelgroep	Professionele gebruikers
Termijn	Vanaf de inwerkingtreding van het KB duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
Voorgestelde indicatoren	Opname van nieuwe criteria in de checklists

11. OBSERVATORIUM VAN DE GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

Om over een kader te beschikken en maatregelen in te voeren die de risico's eigen aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen tot een minimum beperken, moeten gegevens over gewasbeschermingsmiddelen worden verzameld en verwerkt. Door de samenwerking tussen de competentieniveaus en de harmonisering van de methoden zal men over degelijke gegevens kunnen beschikken.

Actie BEL10.1 – De mogelijkheden beoordelen om de methoden, de normen en de rapporten, voortvloeiend uit de diverse verplichtingen op het gebied van water, te harmoniseren.

Deze actie heeft tot doel de methoden, normen en rapporten met betrekking tot de waterverontreiniging (oppervlakte- en grondwater) door gewasbeschermingsmiddelen te harmoniseren op gewestelijk, nationaal en Europees niveau.

De bescherming van het water tegen gewasbeschermingsmiddelen komt aan bod in diverse Europese, nationale en gewestelijke wetgevingen. Elk van deze wetgevingen voorziet in een aantal verplichtingen inzake monitoring, normen en rapporten. Omdat de uitvoering van deze verplichtingen zo complex is, is harmonisering nu noodzakelijk. De actie zal erop gericht zijn een inventaris van deze verplichtingen op te maken en de aspecten te bepalen die geharmoniseerd kunnen worden.

Actor(en)	Federaal niveau en 3 gewesten
Doelgroep	
Termijn	2017
Voorgestelde indicatoren	Beschikbaarheid van het Haalbaarheidsrapport

Actie BHG 11.1 Het gedrag van de gezinnen kennen inzake de aankoop en het gebruik van pesticiden (gewasbeschermingsmiddelen en biociden)

Het komt erop aan regelmatig een onderzoek te doen bij de Brusselse bevolking om te zien welke risico's er voortvloeien uit het gedrag van de gezinnen, en zodoende de evolutie van dit gedrag te volgen. Dit onderzoek zal indicatoren opleveren waarmee de efficiëntie van het gevoerde beleid kan worden gemeten.

Het formulier dat in het kader van dit onderzoek gebruikt wordt, bestaat uit twee delen: één deel blijft hetzelfde voor alle onderzoeken, zodat hieruit indicatoren kunnen worden afgeleid en hun evolutie in de tijd kan worden gevolgd; het andere deel wordt opgesteld op basis van specifieke thema's die eerder verbonden zijn met de actualiteit.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel + overeenkomst met onderzoeksbureaus
Doelgroep	Gezinnen
Termijn	In 2013 voor de eerste keer, daarna om de 3 jaar
Voorgestelde indicatoren	Dit terugkerende onderzoek zal bepaalde indicatoren opleveren met betrekking tot het gedrag van de Brusselse gezinnen inzake pesticiden (gewasbeschermingsmiddelen en biociden).

Actie BHG 11.2 Het gedrag van de andere gebruikers van pesticiden kennen, buiten de gezinnen

Het komt erop aan regelmatig een onderzoek te doen bij de andere gebruikers van pesticiden dan de gezinnen, en meer bepaald bij de actoren bedoeld door de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het doel hiervan is na te gaan welke risico's er voortvloeien uit het gedrag van de andere gebruikers van pesticiden dan de gezinnen en de evolutie van dit gedrag te volgen. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken zullen indicatoren met betrekking tot de efficiëntie van de getroffen maatregelen kunnen worden afgeleid en gevolgd.

Actor(en)	Leefmilieu Brussel +, eventueel, een aanbesteding bij onderzoeksbureaus
Doelgroep	Gebruikers van pesticiden: gewestelijke besturen, gemeentebesturen, bedrijven
Termijn	In 2014 voor de eerste keer, daarna om de 3 jaar
Voorgestelde indicatoren	Dit terugkerende onderzoek zal bepaalde indicatoren opleveren met betrekking tot het gedrag van de gebruikers van pesticiden in het BHG.

12. MONITORING VAN HET NAPAN

De monitoring van de uitvoering van het nationaal Programma zal gecoördineerd worden door de NAPAN Task Force, waarin de diverse competentieniveaus vertegenwoordigd zijn.

Actie BEL11.1 – Gecoördineerd nationaal rapport.

Deze actie heeft tot doel een gecoördineerd nationaal rapport op te stellen. De coördinatie gebeurt binnen de Napan Task Force.

Aan het einde van het programma in 2017 zal een nationaal rapport worden opgesteld en gepubliceerd dat de wetenschappelijke rapporten van de leden van de NTF coördineert.

Actor(en)	Federaal niveau en 3 gewesten binnen de NTF
Doelgroep	
Termijn	2017
Voorgestelde indicatoren	Publicatie van een nationaal rapport

Actie BEL11.2 – Coördinatie van het NAPAN.

De actie heeft tot doel de uitvoering van het NAPAN te coördineren.

Definitie en implementatie van de werking van de NTF

Vanaf 2013 zal elk lid van de NAPAN Task Force - NTF - aan de vergaderingen deelnemen om het NAPAN te coördineren. De implementatie en de werking van de NTF voor de periode 2013-2017 zullen uiterlijk in 2013 omschreven worden in een specifieke overeenkomst.

Actor(en)	Federaal niveau en 3 gewesten binnen de NTF
Doelgroep	
Termijn	2013-2017
Voorgestelde indicatoren	Werking van het secretariaat van de NTF en van de adviesraad van het NAPAN

Actie BEL11.3 – Openbaar onderzoek

Bij de herziening van het NAPAN in 2017 die nodig is om de acties van het NAPAN voor de periode 2018-2023 vast te stellen, zal de bevolking worden geraadpleegd in de vormen die omschreven worden in de wetgeving betreffende de raadpleging van het publiek voor de milieuprogramma's. Die raadpleging zal op nationaal niveau georganiseerd worden.

Actor(en)	Federaal niveau en 3 gewesten
Doelgroep	Het grote publiek
Termijn	2017
Voorgestelde indicatoren	Verslag over de openbare raadpleging

13. CONTROLE VAN DE BEPALINGEN VAN DE ORDONNANTIE VAN 20 JUNI 2013 BETREFFENDE EEN PESTICIDEGEBRUIK DAT VERENIGBAAR IS MET DE DUURZAME ONTWIKKELING IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Het doel is de principes te controleren die van toepassing zijn op het gebruik van pesticiden in openbare ruimten en in zones met verhoogd risico, het hanteren en de opslag van pesticiden en de verwerking van hun verpakkingen en productresten, ...

Actie GHG 13.1 Controle

Actor(en)	Leefmilieu Brussel:
Doelgroep	Actoren waarvan sprake is in de Ordonnantie; beheerders van openbare ruimten, professionele gebruikers van pesticiden, eigenaars en beheerders van goederen in gebieden met verhoogd risico
Termijn	Vanaf 2014
Voorgestelde indicatoren	Aantal dossiers / aantal acties

INFOS

02 775 75 75
www.bruxellesenvironnement.be

Redactie en leescomité: M. de Vaulx de Championen, S. Kempeneers en C. Rousseau
Verantwoordelijke uitgevers : F. Fontaine en R. Peeters – Gulledelle 100 – 1200 Brussel

